

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsacega meseca, in stane vse leto 3 gold., pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema uredništvo. — Naročnina in oznanila pošiljajo se založništvu v Milic-ovo tiskarno v Ljubljani.

Štev. 7.

V Ljubljani, 1. aprila 1882.

XXII. leto.

Dva različna svéta.

Dober svèt je zlatá vreden. Resnico tega izreka tem boljše spoznamo, ako nahajamo dober svèt poleg slabega, kakor tudi človek zdravje prav ceni še le tedaj, kadar ga izgubi. Zaradi tega tudi mi danes dva svéta stavimo jednega zraven drugega, ki sta si pa, dasiravno govorita oba o jednej in istej reči, vendar tako različna, kakor se razlikuje črna jesenska noč od jasnega vzpomladnega dneva.

Oba se tičeta učnega jezika po slovenskih šolah.

Jednega vam ponuja — „Laib. Schulzeitung“-a od 10. m. m. v uvodnem članku, znamenje, da se jej posebno važen zdi; drugega vam vnovič priporočamo mi, dasiravno smo v tem listu od njegovega početka do danes o tem imenitnem vprašanji dovolj jasno označevali svoje stališče — ono stališče, katero kot jedino pravo pripoznávajo vsi razumni pedagogi pri vseh národih.

Ker pa vidimo, da si sovražnik vedno prizadeva, sejati ljuliko med pšenico; zavoljo tega si smatramo v svojo dolžnost, stati paznim okom na braniku za našo pravično reč.

Uredniku omenjenega lista namreč ni dalo spatí, dokler ni dal ponatisniti nekega „protesta“, kateri se je izcimil v naopačnih možganih renegata in urednika zakotnemu lističu „Freie Stimmen“ v Beljaku.

Ta „protest“ se je ponatisnil najbrže iz teh-le treh razlogov: 1. Ker se jednako rado združi z jednakim. 2. Ker je prosved napérjen proti g. dr. Vošnjaku, našemu najiskrenejšemu boritelju za uvedénje slovenskega jezika v šolo in urad. 3. Ker bi se morda vendar znal ogreti tudi na Kranjskem za te bedaste nasvète kak omahljivi učitelj.

Zdaj pa poglejmo, kaj nam — „Schulzeitung“-a iz peresa svojega novega „mesije“ svétuje!

Poprej pa moramo čestite čitatelje opozoriti, da so ti nasvétí sami suhi in neovergljive samoistine (aksijomi).

Da vidimo!

1. samoistina se glasí: V slovenskih šolah mora biti učni jezik nemščina od 1. razreda pa do konca šolske dobe. — („Graf Oerindur, erklærn Sie diesen Bloedsinn didactischer Natur!“)

2. samoistina: „Der wendische (sic!) Landmann“ mora znati nemško, sicer postane barbar, ki še svojih poljskih pridelkov prodajati ne zna ter trpí potem veliko škodo na materielnem blagostanji. — Torej vi Amerikanci, Rusi in Madjari, kojim preostaja obilo blaga za izvoz — le brzo se dajte vsi germanizirati, če ne, ne bodete znali svojega blaga izpečavati, in pretí vam gotovi gmotni pogin!

3. samoistina: Slovenski otroci znajo že svoj materini jezik gladko (?) govoriti, predno prestopijo šolski prag; čemu se bodo tedaj še v šoli v tem jeziku dalje poučevali? — Zaprite torej, vi omikani Francozje, Angleži, Lahi in Nemci svoje ljudske šole, vsaj še nismo nikdar čuli, da bi vaši otroci, predno prestopijo šolski prag, bili vsi mutasti!

Tak je tedaj svèt — „Schulzeitung“-e. — Mi milujemo le one učitelje, kateri morda morajo take bedarije plačevati s svojo pičlo plačo.

Tudi mi ponatisnemo tù nekoliko stavkov, govorečih o istej zadevi; razložek je le-ta, da naši niso prišli iz zarjavelih renegatskih možganov, nego koji se nahajajo v izvrstnej novej knjigi, katero tudi našim učiteljem zeló priporočamo. Tej knjigi je naslov: „Die Slovenen“. Vom Prof. Josef Šuman. V njej čitamo na 118. in 119. str. za materinščino kot učni jezik po slovenskih ljudskih šolah te-le zlate besede:

„In den Volksschulen ist die slovenische Sprache selbstverständlich meist die Unterrichtssprache; indess der Unterricht in der deutschen Sprache wird namentlich in Seiermark und Kärnthen so vorgedrängt, dass dadurch das Wesen der Volksschule alteriert erscheint. Während man nämlich bei allen andern Nationen für die Volksschule das Ziel dahin steckt, dass die Schüler ausser dem Religionsunterrichte lesen, schreiben und rechnen lernen, weiters dann das Gelesene auffassen, eigene und fremde Mittheilungen richtig niederschreiben und aus concreten Angaben die Rechnungsoperationen auffinden, endlich ihren Gesichtskreis in der Richtung der Natur-, der Heimatskunde und der vaterländischen Geschichte erweitern und einer belehrenden und veredelnden Lectüre Geschmack abgewinnen, um dadurch den Trieb zur weitem Bildung in sich aufzunehmen, — und all dieses zu lernen, ist nur in der Muttersprache möglich — so wird dem entgegen in den slovenischen Volksschulen gar zu häufig unter Vernachlässigung dieses Zieles die Erlernung der deutschen Sprache als Hauptziel ausgesteckt. Die Folge davon ist, dass meist weder das eine noch das andere Ziel erreicht wird; denn sobald die Schüler aus der Schule ausgetreten sind, vergessen sie das Bisichen Deutsch, das man ihnen in der Volksschule beigebracht zu haben wähnt, und lesen dann weder slovenische Bücher, weil sie in der Schule vorherrschend in deutschen Büchern exerciert worden sind, noch deutsche Bücher, weil sie diese nicht verstehen, und die weitere Folge ist, dass viele langjährige Schulbesucher selbst das Lesen und Schreiben wieder verlernen. Das Streben der slovenischen Patrioten geht deshalb dahin, die Volksschule ihrem eigentlichen Zwecke zuzuwenden, damit auf diese Weise wirkliches Wissen und mit dem Wissen der Wohlstand, soweit dieser von der Volksschule abhängig ist, im slovenischen Volke einziehen könne. Die germanisierenden Schulen können allerdings einzelne Renegaten, nie aber ein gebildetes slovenisches Volk schaffen. Das Streben nach slovenischen Schulen enspringt dem Selbsterhaltungstriebe und kann nicht als Racenhass ausgelegt werden; dass von letzterem keine Rede sein könne, geht schon aus der Art und Weise hervor, wie man den deutschen Sprachunterricht in den Mittelschulen durchgeführt wissen will“.

Tak je pa naš svèt, naš program. Priporoča se sam, ker iz njega govori zdrava pamet.

Naj tedaj kdo drug — v logiki boljé podkovan — ovrže te tehtne razloge za slovenski učni jezik po naših slovenskih ljudskih šolah. Ako pa „Schulzeitung“-a tega ne storí in misli še naprej prodajati tiste čudne „aksijome“, katere smo spredaj naveli, za zdrava pedagogična načela — potem smo prisiljeni, da jej odločno zanikamo vsako sposobnost, da bi se še dalje vtikala v zadeve slovenskega ljudskega šolstva.